

دیسکوگرافی شیخ کرنا

عکسی از شیخ کرنا به نقل از کتاب عکس های قدیمی، قاسم صافی، ص ۲۰۵، انتشارات دانشگاه تهران

amirmansour78@yahoo.com

امیر منصور

از شرح حال و بیوگرافی فردی که با نام "شیخ کرنا" شناخته شده است، اطلاعات زیادی در دست نیست. از وی به عنوان یکی از دلچک های دربار قاجار، حکایات چندی نقل گردیده است که برخی از آن ها را در کتاب دلچک های مشهور درباری اثر "حسن نوربخش" می توان یافت. گردآوری اطلاعات پراکنده دیگری درباره وی گویای سفر وی به سنت پترزبورگ می باشد که عکس درج شده یادگار این سفر است. شیخ کرنا پس از دوره قاجاریه و تا حوالی سال ۱۳۱۰ شمسی قطعاً در قید حیات بوده و پسر وی از افسران ارتش در دوره رضا شاه است که با نام خانوادگی فرخنده پی، بعداً به درجه سرتیپی می رسد. ضبط صفحه در سال ۱۳۰۷ شمسی (۱۹۲۸م) و ذکر خاطره زیر با عنوان "آیا پدر حیات دارد" که نصرالله

شیفته در صفحه ۱۳۲ کتاب شوخی در محافل جدی (جلد یکم، چاپ اول، فروردین ۱۳۲۴) آورده موید این

شیخ کرنا مباحثه عربی
15066

شیخ کرنا خطابه عربی
15066

معناست:

“شاید اطلاع دارید که شیخ کرنا پدر سرتیپ فرخنده پی است. اعلیحضرت فقید که از کلیه افراد و انسایشان اطلاع داشت روزی رو به فرخنده پی که آن موقع درجه سروانی داشت کرده و گفت: بینم پسر، آیا پدرت حیات دارد؟

فرخنده پی تجاهل کرد و حیات بمعنای زندگی را، حیاط بمعنای خانه تلقی کرد و عرض کرد: قربان خیر، هنوز اجاره نشین است.

شاه خنده ای کرد و دستور داد خانه ای برای وی خریداری نموده باو بدهند تا در قید حیات بماند.^{۱۱}
در مورد آنچه که از قدرت طنز پردازی و ویژگی های هنری کارهای شیخ کرنا نقل شده و امروز رنگ روایت تاریخی به خود گرفته است، به واسطه آثار ضبط شده و به جا مانده از وی ، امکان قضاوت بهتری فراهم می آید.

شیخ کرنا در آذر ماه ۱۳۰۷ هجری شمسی (دسامبر سال ۱۹۲۸ میلادی) ، بر روی صفحات کمپانی کلمبیا که توسط "فرانک آرتور فلوید" در تهران ضبط گردیده، ۸ اثر بر روی ۴ صفحه از خود باقی گذاشته که مشخصات و اطلاعات کامل آن ها در جدول دیسکوگرافی آمده است.

در بین این آثار، صفحه 15062 کلمبیا حاوی دو اثر کم نظیر در تلفیق طنز و موسیقی است . روی اول صفحه با شماره کاتالوگ M-40177، تقلید و اجرای مجددی از "بیات گاو" شیخ شیپور می باشد که روی صفحه های ۳۰ سانتی متری کمپانی گرامافون در سال ۱۹۰۶ میلادی (۱۲۸۴ هجری شمسی) و با شماره کاتالوگ 012093 ضبط گردیده است.

در این صفحه، نواختن ساز به صورتی جدی صورت می گیرد در حالی که شیخ کرنا در سنین سالمندی اشعاری با مطلع "مرا به گربه چه حاجت که پشم بسیار است" را برای آوازش برگزیده که شعر طنز و اجرای طنزآمیز همراه با خروج های مکرر از حالت آواز و تغییر حالت های صدا ، طنز را در این اجرا به اوج می رساند. در تصنیفی که در انتهای اثر اجرا می شود مصرع " روی بیوش موی بیوش ای قمر سالکی " شنیده می

شود. مشحون در صفحه ۳۹۴ تاریخ موسیقی ایران، نام قمر معروف به سالکی را در زمره خوانندگان دسته های مطربی عصر ناصری ذکر نموده است.

روی دوم صفحه مذکور (M-40175) نگاهی طنز آمیز به اصل موسیقی است و با تمام اجراهای بعدی موسیقی کمیک دارای تفاوت جوهری است. در تمام آثار کمیک موسیقیایی به جا مانده از صبا، بدیع زاده، ملکه برومند، علی زاهدی و ... و آثار مربوط به دوره پیش پرده خوانی که

از قنبری، مرتضی احمدی، خطیبی و ... وجود دارد، بخش طنز آلود و کمیک، منحصر به شعر می باشد و موسیقی کاملاً جدی است به گونه ای که با شعری جدی، به یک کار کاملاً جدی تبدیل می شود. حال آنکه شیخ کرنا در اثر یاد شده، با حفظ و تکرار یک مصرع و در حقیقت یک ترجیع بند، طنز و شوخی را به اصل و چارچوب موسیقی اثر، گسترش داده است.

در صفحه های دیگر تسلط شیخ کرنا بر تقلید صداها و لهجه ها آشکار می گردد که قبل از وی در صفحه های سال های ۱۲۸۴ و ۱۲۹۱ شمسی توسط افرادی چون حاجی لره و علی اکبر نطفی، مشابه آن اجرا شده بوده و تقریباً همزمان با وی، توسط افرادی چون طیوری بر روی صفحه های کمپانی پولیفون (تقلید صدای اره کردن درخت) و سید عبدالله بر روی صفحه های کمپانی بدافون (تقلید لهجه ها در صفحه ای با عنوان هفت زبان) ادامه و استمرار می یابد.

شماره قالب	شماره کاتالوگ	شماره صفحه	هنرمند اصلی	عنوان اثر	اولین تولید
W21119	M-40214	15052	شیخ کرنا	طیور	۱۹۲۹ میلادی
W21120	M-40191	15052	شیخ کرنا	حیوانات	۱۹۲۹ میلادی
W21125	M-40169	15066	شیخ کرنا	خطابه عربی	۱۹۲۹ میلادی
W21126	M-40170	15066	شیخ کرنا	مباحثه عربی	۱۹۲۹ میلادی
W21131	M-40177	15062	شیخ کرنا	تقلید آواز شیخ شیپور	۱۹۲۹ میلادی
				سالاری- تار، یوسف- ضرب	۱۹۲۹ میلادی
W21132	M-40175	15062	شیخ کرنا	تصنیف شیخ علی سیف الشریعه	۱۹۲۹ میلادی
				سالاری- تار	۱۹۲۹ میلادی
W21141	M-40204	15070	شیخ کرنا	السنه مختلفه	۱۹۲۹ میلادی
W21142	M-40203	15070	شیخ کرنا	ادیب نیشابوری	۱۹۲۹ میلادی